قاب تلویزیون
ویژه‌نامه رادیو و تلویزیون روزنامه جام جم
شنبه ۷ دی ۹۸ ▪ شماره ۶۹۴

شب آرام قرار بود میزبان احسان علیخانی باشد که با اعلام بیماری او، حضورش در شب آرام منتفی شد. اما چند بازیگر، یک زوج کارآفرین، چند خواننده، یک توانگر، یک خیر، یک شاعر، یک کودک، یک خانواده و انواع و اقسام مهمان‌های دیگر نشان می‌دادند که دست شبکه ۳ برای دعوت از آدم‌ها بیش از همه باز بوده است

قبل از یلدا

شبکه‌های اصلی تلویزیون شامل ۴ شبکه اول به علاوه نسیم، خصوصا در مناسبت‌های مختلف و مهم سال، در مرکز توجه بینندگان قرار دارند. دو دهه پیش سال‌هایی را با تلویزیون می‌گذراندیم که در مناسبت‌ها، جنگ‌های طنز و ورزش، بیشترین طرفدار را داشتند و تلویزیون هم سعی می‌کرد با ذائقه مخاطب کنار بیاید. آرام آرام، فضای برنامه‌ها تغییر کرد و به استودیو محدود شد و مجریان تلویزیون شان و خاصیتی مهم‌تر از آنچه پیشتر داشتند، پیدا کردند. این تغییرات ناشی از تغییر حال و هوا و البته اقتضائات مالی تلویزیون بود و برنامه‌ریزی و خلاقیت و ایده‌پردازی برای تغییر، سهم کمتری در آن داشت.

حالا هم چند سالی هست که ویژه‌برنامه‌ها با محوریت گفت‌وگوی مجریان با شخصیت‌های مختلف به تکرار افتاده است و بعید نیست در آستانه تغییر دیگری باشیم. البته تغییر ظواهر برنامه مثل دکور یا دعوت از مجری‌های محبوب و مهمان‌های متفاوت از جمله راهکارهایی است که برنامه‌سازان و تهیه‌کنندگان را امیدوار می‌کند که هنوز هم می‌توانند این سبک را ادامه دهند و با اندکی از افزودنی‌ها آن را جذاب‌تر کنند اما برای مخاطبان آگاه تلویزیون همه چیز نشانه‌های تغییر را آشکار کرده است.

سری به شبکه‌های اجتماعی در آستانه شروع برنامه‌های شب یلدا می‌تواند بخشی از این پیش‌بینی‌ها و انتظارات متفاوت را آشکار کند. هنوز موضوعات جذاب بسیاری از جمله تاریخ و خصوصا تاریخ معاصر جای خود را در میان محتواهای تلویزیون باز نکرده‌اند. هنوز فرم‌های مختلف نمایشی، اعتماد به نفس حضور در میان قالب‌های گفت‌وگومحور زنده در میان ویژه‌برنامه‌های مناسبی را کسب نکرده‌اند. هنوز چهره‌های نادیده بسیاری هستند که حرف‌های ناگفته جذاب و مهم‌شان می‌تواند در زندگی مخاطب، نقطه عطف بزرگی ایجاد کند. اما تنها تغییر رویکرد و جسارت برنامه‌سازان و همراهی مدیران صداوسیماست که می‌تواند باب این تغییرات را به روی مهم‌ترین و همچنان اثرگذارترین رسانه در کشور ایران باز کند. برای چشمان تیزبینی که انتظارات و امیدهای مردم به تلویزیون را قبل از یلدا رصد می‌کنند، درک این نکات چیزهای پیچیده‌ای نیست.

بررسی صفر تا صد برنامه‌های شب یلدا که ام

بوی تغییر از اوضا

فاطمه ترکاشوند
روزنامه‌نگار

چند سالی هست که تلویزیون هم در کنار مردم، شب یلدا را جشن می‌گیرد و تلاش می‌کند با برنامه‌های ویژه در کنار خانواده‌ها، لحظات خوشی را در طولانی‌ترین شب سال برای مردم فراهم کند. اما باید دید که آیا مانند دکور و رنگ و لعاب برنامه‌ها که سال به سال پرتجمل‌تر و خیره‌کننده‌تر می‌شوند در ایده و محتوا هم پیشرفتی حاصل می‌شود یا خیر.

روشن‌ترین شب

شبکه۲

مجری: محمد سلوکی

ویژه‌برنامه شبکه دو تا کمی قبل از شب‌های یلدا طبق اخبار قرار بود با اجرای ژیلا صادقی روی آنتن برود اما نهایتا این شبکه از محمد سلوکی برای گذراندن طولانی‌ترین شب سال در کنار مردم استفاده کرد. احتمالا همین بی‌برنامگی دامن سایر بخش‌های ویژه‌برنامه «روشن‌ترین شب» را هم گرفت. دکور ساده و تاریک برنامه چندان رغبتی در مخاطب برنمی‌انگیخت خصوصا اگر در مقایسه با دکور سایر شبکه‌ها قرار می‌گرفت. در بخش اول پس از ادای احترام به مدافعان حرم، مهمان‌های برنامه از جمله زوج نرگس محمدی و علی اوجی، زیر کر
کرسی بزرگ در مرکز قاب‌های تلویزی
در حالی که چهره آدم‌ها حتی اندکی م
در قاب‌های درشت، چشم مخاطب
روشن‌ترین شب شاید تنها برنامه‌ای
به اندازه مادربزرگ‌ها اهمیت داد و بر
ادامه سردترین و بدون تنوع‌ترین و
طولانی و بی‌موضوع زیر کرسی و یک
مسؤولین شهری در موضوعات جدی
مقابل تلویزیون‌های بزرگی می‌گذشت
می‌دادند و جز کلیپ‌های ضبط‌شده از

فرمول یک

شبکه۱

مجری: علی ضیا

فرمت مجری و مهمان در شبکه یک طبیعتا ذهن مخاطب را هم به اندازه مدیران شبکه به سمت یک نفر و یک برنامه می‌برد؛ فرمول یک و علی ضیا. این برنامه با اجرای بی‌پروا و حاشیه‌ساز مجری‌اش شناخته می‌شود. موضوعی که شاید امسال در رقابت با حواشی ویژه‌برنامه‌های شبکه‌های سه و نسیم، واقعا کم آورد و کنار نشست. با این حال متنوع‌ترین موضوعاتی که با حضور مهمان‌ها می‌شود سر صحبت درباره‌شان را باز کرد به همین برنامه اختصاص داشت. حضور مجری‌های برنامه‌های پرمخاطب تلویزیون البته امسال پای ثابت غالب ویژه‌برنامه‌ها بود که فرمول یک هم آن را با دعوت از داریوش فرضایی پاس داشت. تم احترام به مادر و خانواده‌محوری در این برنامه با دعوت از همین دو مهمان آغاز شد. اما فرمول یک، پای مساله علم و کارآفرینی دانش‌بنیان را هم که انتظار نمی‌رفت شبکه چهار

بیشتر نسبت به آن دغدغه داشته باشد، به میان کشید. این برنامه با دعوت از ربات «سورنا» و تیم سازندگانش، لحظات جالب و متنوعی را برای مخاطبان خلق کرد. حضور «پرواز همای» هم شگفتانه دیگر این برنامه بود. خواننده‌ای که قبل‌تر به دلیل تم سیاسی برخی آثارش از تلویزیون دور نگه داشته می‌شد، شب یلدا به طور زنده با سازش روی آنتن آمد و یکی از اجراهای موسیقی را به نمایش گذاشت که شبیه سایرین تا دسته ساز را نشان می‌دادند. ایده جالب‌تر برنامه فرمول یک، دعوت از یک خانواده هنری مشهور بود. خانواده امیرسلیمانی که همگی با بازی‌هایشان در فیلم‌ها و سریال‌های تلویزیون شناخته شده هستند، یلدایی‌ترین و خانوادگی‌ترین بخش این ویژه‌برنامه را اجرا کردند.

گفت‌وگو و خنده و حافظ‌خوانی در کنار خانواده در این بخش برگزار شد تا فرمول یک در آخرین بخش خود، جای خالی ورزش را هم با گفت‌وگوی منتقدانه در کنار امیرحسین صادقی بازیکن تیم استقلال پر کند. بر این اساس متنوع‌ترین مجموعه موضوعی را برنامه فرمول یک به مخاطبان تلویزیون در شب یلدا عرضه کرد و انتخاب بهترین و متناسب‌ترین مهمان‌ها، موجب حفظ تعادل و توازن برنامه شد.

شب آرام

شبکه۳

مجری: رضا رشیدپور

شبکه سه سیما طولانی‌ترین ویژه‌برنامه را از حدود ساعت ۱۹ تا نزدیک به نیمه شب به نمایش گذاشت تا رضا رشیدپور، رکورد دیده‌شده‌ترین مجری را در شب یلدا در میان شبکه‌های تلویزیونی بزند. رشیدپور که با شمایلی متفاوت از برنامه‌های صبحگاهی‌اش با انبوهی ریش روی آنتن آمد، برنامه‌اش را با بخش‌های مختلف و مهمان‌های متنوع، خوش‌ریتم‌تر و زنده‌تر از سایرین کرده بود. او طبق رسم سایر برنامه‌هایش، از دریچه دوربین، ایستاده به خانه‌های مردم رفت و برخلاف سایر ویژه‌برنامه‌ها نه زیر کرسی دراز کشید و نه حتی روی صندلی نشست. احتمالا به همین خاطر هم بود که طراح دکور برنامه در فضای نسبتا کوچک، با چند تصویر بزرگ در پس‌زمینه و نور و تلالو و یک میز بلند در وسط، کار طراحی صحنه را تمام کرده بود. در واقع نقطه ثقل «شب آرام»، بیش از آن که به سمت ظواهر برنامه بلغزد، به طرف محتوا و مهمان‌ها رفته بود.

اول از همه قرار بود این برنامه هم میزبان یکی از مهم‌ترین مجریان سیما یعنی احسان علیخانی باشد که با اعلام بیماری او، حضورش در شب آرام منتفی شد. اما چند بازیگر، یک زوج کارآفرین، چند خواننده، یک توانگر، یک خیر، یک شاعر، یک کودک، یک خانواده و انواع و اقسام مهمان‌های دیگر نشان می‌دادند که دست شبکه سه برای دعوت از آدم‌ها بیش از همه باز بوده است. به‌علاوه که در میان حضور مهمان‌های مختلف، کلیپ‌هایی هم از چهره‌های شناخته‌شده دیگر در حوزه‌های مختلف پخش می‌شد تا بسته متنوع «شب آرام» خیره‌کننده‌تر از سایرین به نظر برسد. البته تنوع مهمان‌ها در برنامه رشیدپور لزوما به معنای تنوع موضوعی هم نبود. گفت‌وگوی رشیدپور با مهمان‌ها حول و حوش یک حال و هوای مشخص می‌گشت که می‌شود آن را محصول یلدایی بودن برنامه دانست.

اما مساله قابل توجه و متفاوت دیگر در شب آرام، قرعه‌کشی و تبلیغات بود. این برنامه به جز اخبار شبانگاهی شبکه سه توسط بخش قرعه‌کشی رفاه هم قطع شد. البته در خود برنامه هم بخشی برای قرعه‌کشی و اهدای جوایز نقدی به شرکت‌کنندگان اختصاص داشت. تبلیغات اسپانسرها و قرعه‌کشی و اهدای جوایز از ابزارهای مهم برخی شبکه‌ها برای ثابت نگه داشتن مخاطب پای تلویزیون است. برخی انتقادات و گوشه و کنایه‌های سیاسی را هم می‌شود به این ابزارها اضافه کرد که رضا رشیدپور از آن نیز بهره برد و البته مورد توجه بینندگان تلویزیون در شب یلدا قرار گرفت و کاربران برخی شبکه‌های اجتماعی به آن واکنش نشان دادند.